

Het avondmaal en het kruis als levensmotto

Tijdens de laatste Pascha viering van Jezus met zijn leerlingen gebruikten zij op de daarvoor vastgestelde avond de voorgeschreven maaltijd. Bij het eten en drinken tijdens de ceremonie die daarbij hoorde, deed Jezus iets heel onverwachts. We lezen daarover: *"En Hij nam een brood, dankte God, brak het, gaf het hun en zei: Dit is mijn lichaam dat voor jullie wordt prijsgegeven. Doe dit om mij te gedenken. Zo gaf Hij hun na de maaltijd ook de beker, met de woorden: Deze beker is het nieuwe verbond, een verbond dat bekrachtigd wordt door mijn bloed, dat voor jullie wordt vergoten."* (Lukas 22:19-20, GNB)

Jezus gaf aan een belangrijk deel van de Joodse Pascha maaltijd een bijzondere nieuwe betekenis. Hij verbond het met zijn naderende sterven aan het kruis. Zijn leerlingen begrepen dat toen vast niet, omdat die kruisdood nog moest gebeuren. Maar zij herinnerden het zich dat later en begrepen achteraf dat Jezus had bedoeld dat zij die bijzondere handeling van eten en drinken moesten blijven doen. En dat is wat wij nu het 'avondmaal' noemen.

Paulus verwijst hier naar in zijn brief aan de Korintiërs: *"Want elke keer dat jullie van het brood eten en uit de wijnbeker drinken, herinneren jullie daarmee aan de dood van de Heer, totdat Hij komt."* (1 Kor 11:26, BB)

In een oude vertaling staat hier het woordje 'dikwijls'. Het is dus een ritueel dat regelmatig en veel mag gebeuren. Waarom zou Jezus dat zo ingesteld hebben? Waarom moeten we dat steeds zo doen? Wie kan daar een antwoord op geven?

Het eerste antwoord op die vraag is gemakkelijk. Dat lazen we net in de Korintebrief. De viering van het avondmaal is bedoeld om niet te vergeten, om dankbaar te blijven, en zo ook om de betekenis ervan goed te begrijpen en steeds centraal te houden. Dat was wat de Joodse gelovigen door de eeuwen heen hebben gedaan met het Pascha-feest: gedenken en herinneren hoe God het Joodse volk op wonderlijke wijze en met grote kracht uit Egypte bevrijdde. Daar leerden zij God kennen als een God van genade en redding - een God die vergeeft en bereid is om ons een nieuw begin te schenken.

Dat is wat wij nu ook als eerste met het avondmaal gaan doen: Jezus bedanken voor wat Hij voor ons heeft gedaan aan dat kruis. Met dit ritueel gedenken we wat Hij voor ons deed aan het Kruis. Dat kruis betekent voor ons: vergeving, bevrijding, redding, nieuw leven, een nieuw begin, verzoening met God, genezing van het hart en voor ons lichaam.

Zullen we nu dat stukje brood of matze pakken. Dat staat symbool voor Jezus die Zichzelf voor ons tot in de dood heeft gegeven. Goed dat één of meer kort Jezus bedanken hiervoor - en daarbij te benoemen wat Hij voor ons heeft gedaan en ons heeft gegeven. Laten we het nu tot ons nemen en daarbij in stilte en in dankbaarheid gedenken.

Maar er is nog reden om steeds weer opnieuw het avondmaal te vieren. Het is niet alleen bedoeld om te gedenken. Het is ook bedoeld om de kracht ervan steeds opnieuw te ontvangen en te ervaren - tot vergeving, tot bevrijding en tot genezing. Dat is anders dan het Joodse Pascha. Voor Joodse gelovigen blijft het beperkt tot gedenken en herinneren en steeds weer beseffen waar het allemaal is begonnen. Maar voor de Christenen werd het Kruis een bron van voortdurende krachtige werkzaamheid van de genade van God in het hier en nu. Jezus heeft niet alleen in het verleden iets geweldigs gedaan aan het Kruis. Jezus is opgestaan en naar de Vader gegaan. De Bijbel leert dat Hij daar op de troon voor ons bidt en dat ook wij steeds weer naar die genadetroon mogen gaan.

We lezen hierover ondermeer in de Hebreeën-brief: *"Laten we vasthouden aan het geloof dat we belijden: we hebben een verheven hogepriester die de hemel is binnengegaan Jezus, de Zoon van God. Onze hogepriester kan volledig meevoelen met onze zwakheden. Hij heeft alle beproevingen net zo ondergaan als wij. Alleen, gezondigd heeft hij niet. We kunnen dus vol vertrouwen naderen tot de troon van de genadige God. Daar zullen we barmhartig en genadig behandeld worden en op de juiste tijd hulp ontvangen."* (Hebr 4:14-16, GNB)

Laten we nu de beker (of het glas) nemen. Dat staat voor bloed van Jezus. En in dat bloed is een geweldige reddende en genezende kracht. Jezus is als hogepriester met dat bloed de hemel binnen gegaan. Op basis van dat bloed en de opstandingskracht van Jezus mogen we nu met vrijmoedigheid en vertrouwen bidden voor vergeving, bevrijding, herstel, genezing, uitredding, ingrijpen in omstandigheden, verbreken van ketenen, wegzenden van vijanden. Laten we een moment stilte nemen om in stil gebed bij God te brengen wat we nu nodig hebben - waar in het hier en nu de reddende en bevrijdende en genezende kracht van God nodig is. Een paar mensen van het gebedsteam kunnen nu voor ons bidden. Als je bekend wil maken waar je gebed voor nodig hebt, mag je dat hardop laten weten. Maar je mag ook het in stilte bij God bekend maken, terwijl anderen voor jou bidden. Laten we dan nu de beker nemen en drinken.

Maar er is nog een derde reden om steeds weer het avondmaal te vieren en te blijven vieren. Die betekenis van het avondmaal heeft te maken met het voorbeeld dat Jezus hiermee is voor ons.

Lees maar wat Jezus daar Zelf over zegt: *"En wie zijn kruis niet draagt en achter Mij aan komt, kan geen discipel van Mij zijn."* (Lk 24:27, HSV)

Het kruis is dus niet alleen iets in het verleden - het kruis op Golgotha vele eeuwen geleden. Het kruis heeft hier iets te maken met het volgen van Jezus - met het leven dat hoort bij hen die bij Jezus horen. Waarom zou dat zo zijn? En wat betekent dan 'zijn kruis dragen'?

Een uitspraak van Jezus maakt dat meer duidelijk: *"Toen zei Jezus tegen Zijn discipelen: Als iemand achter Mij aan wil komen, moet hij zichzelf verloochenen, zijn kruis opnemen en Mij volgen. Want wie zijn leven zal willen behouden, die zal het verliezen; maar wie zijn leven zal verliezen om Mij, die zal het vinden."* (Mt 16:24-25, HSV)

Het kruis staat dus symbool voor een levensstijl. Een manier van leven, waarbij je niet leeft voor jezelf maar voor Jezus. Maar ook een leven waarbij je zelfs bereid bent om te sterven, wanneer dat voor het volgen van Jezus nodig is.

Wow, dat is nogal wat. Het kan goed zijn dat je nu heel anders kijkt naar het avondmaal. De twee betekenissen die we eerder noemden, waren overwegend gericht op dat wat wij van Hem mogen ontvangen of wat we al ontvangen hebben. Nu gaat het over het kruis als iets dat wij aan Hem geven en wat het ons mag kosten. Is dat nieuw voor jou?

Jezus zegt het in de volgende uitspraak nog indringender: *"En wie zijn kruis niet op zich neemt en Mij navolgt, is Mij niet waard."* (Mt 10:38, HSV) Oei, dus bij Jezus horen zonder dat gevende aspect van het kruis, is niet de bedoeling. Het is niet vrijblijvend!

In een moderne vertaling staat het heel mooi: *"Jezus zei tegen zijn leerlingen: Als je bij Mij wil horen, moet je stoppen met voor jezelf te leven. Je moet elke dag je kruis opnemen en*

Mij volgen." (Lukas 9:23, BB) De laatste tijd heb ik Christenen horen zeggen dat we het woordje 'moeten' niet mee 'moeten' gebruiken, omdat het niet zou passen bij genade. Maar Jezus spreekt vaak in deze gebiedende wijs. Het gaat dan om dat wat Hij verwacht van zijn volgelingen, zijn leerlingen. Dat heeft inderdaad niet te maken met genade ontvangen, maar wel met genade geven en doorgeven zoals Jezus het heeft gedaan.

Dus als je het avondmaal gebruikt, dan moet je wel weten wat je doet. Dat had ik natuurlijk eerder moeten zeggen, want we hebben net het avondmaal gevierd. Het is inderdaad allereerst gedenken. En het is ook ontvangen: door de kracht van Jezus' bloed mogen we vergeving, bevrijding en genezing ontvangen. Dat mogen we vrijmoedig vragen. Maar het betekent ook een toewijding, een overgave, een steeds opnieuw tegen onszelf en tegen Jezus zeggen: mijn leven is van U - U bent mijn koning - ik wil U volgen wat het ook gaat kosten - ik leef niet meer voor mijzelf.

Het kruis stond bij de eerste Christenen duidelijk voor een levensprincipe. Paulus drukt dat heel kernachtig uit in Filippenzen 1:21 - *"Want het leven is mij Christus en het sterven gewin."* (NBG) Dat klinkt echt als een soort levensmotto - iets dat je gemakkelijk uit je hoofd leert. En waarschijnlijk was dat toen ook zo. Bedenk dat mensen toen zelf geen Bijbel hadden en dat zij zoveel mogelijk uit hun hoofd leerden.

In Filippenzen 3:10 werkt Paulus dit nog wat verder uit: *"Al wat ik wens is Christus te kennen en de kracht te ondervinden van zijn opstanding; te delen in zijn lijden en aan hem gelijk te worden in zijn dood."* Het ervaren van de kracht van het kruis - de vergevende, genezende, bevrijdende kracht van Zijn bloed - wordt hier door Paulus verbonden met het ervaren ook van zijn lijden en dood. Dat is nogal wat!

Wij hebben in onze protestantse traditie heel sterk benadrukt dat genade gratis is en dat we daar niets voor hoeven te doen. Dat was een reactie op een verkeerde werk-theologie die in de heersende Roomse kerk gemeengoed was geworden. De hernieuwde nadruk op onverdiende genade is daarom heel goed geweest. Wij kunnen die grote kracht van het offer van Jezus alleen maar ontvangen. Geen enkele daad van onze kant kan daar ook maar een miniem stukje van realiseren.

Maar met ontvangen van deze genade zegt Jezus: Mag ik nu Heer van jouw leven zijn? Wil je nu leven voor Mij? Wil je nu ook de weg van het kruis gaan? Want dan zul je nog veel meer van mijn kracht gaan ervaren. Dan zal die kracht ook door je heen stromen naar anderen toe en naar de wereld om je heen.

Nee, jij hoeft niet aan het kruis te sterven - zeker niet voor de zonden van de hele wereld. Dat heeft Jezus eens en voor altijd en voor allen gedaan. Maar we worden wel geroepen om te leven met het kruis als levensmotto. En dat is best moeilijk. Niet dat we daar heel sterk en goed voor moeten zijn. Die sterkte en goedheid ontvangen we ook van Jezus. Het lastige is om niet meer voor onszelf te leven en ons leven te geven aan Hem.

Dat is de derde betekenis van het kruis en dus ook van het Avondmaal. De eerste is gedenken. De tweede is ontvangen. De derde is onszelf geven.

Het is niet zo dat deze derde betekenis van het kruis een last voor ons moet worden - met daarbij het bekend schuldgevoel en het gevoel tekort te schieten. Jezus zegt immers: "mijn last is licht en mijn juk is zacht." We mogen het samen met Hem doen. Maar het is wel iets dat tegen onze ik-gerichte natuur in gaat. Ook daar wil Hij ons bij helpen. Als ik zeg: 'mijn leven is van U', dan geeft Hij meer van Zijn Leven in mij. Wij zijn zwak, maar met

Hem zijn wij sterk. Toch is het wat wij toe moeten laten. Hij dwingt ons niet.

Er zijn deze keer vanwege de strenge lockdown geen kleine groepen bij elkaar thuis. Als die er wel waren geweest, dan zou ik daarvoor de volgende gespreksvragen hebben:

- Ken jij en praktiseer jij al deze drie bedoelingen van het avondmaal?
- Welke ervaring heb jij met 'je kruis opnemen' - met niet meer voor jezelf leven?
- Was dat lastig? En heb je er ook Gods hulp en zegen bij ervaren?

Tot slot, de voorgaande zondag sprak ik over moeilijke tijden (apocalyptisch zelfs) onder de titel 'een hoopvolle apocalyps'. De boodschap was toen:

Ja, we mogen bij Hem schuilen - maar het is meer dan dat.

Ja, we mogen vertrouwen op Gods hulp en bescherming - maar het is meer dan dat.

Ja, we mogen bidden voor innerlijke rust en goede slaap - maar het is meer dan dat.

Ja, we mogen ontvangen van Hem, maar Hij vraagt ons ook om te geven.

Immers: de wereld wacht op ons. Wij zijn brengers van nieuw leven en een nieuwe dag. Wij zijn brengers van hoop en verwachting! Van Jezus mogen we leren om ons leven te delen met anderen. Dat is ook de betekenis van ons kruis opnemen.

Dat gaan we de komende de komende tijd om en om op zondagen doen in de kleine groepen: Leren van Jezus - Jezus volgen - net als Hij ons leven delen met elkaar en met een wereld die Gods liefde en genade zo nodig heeft!